

Egyetlen politikai közösségnek sincs esélye a fejlődésre és a szuverenitásra a történelmi emlékezet nélkül – véli Piotr Glinski lengyel kormányfő-helyettes

Visegrádi összefogás a kultúra védelmében

Óry Mariann

A koronavírus-járvány idején sem hagyja magára a kultúrát és a művelődést a lengyel állam. Piotr Glinski miniszterelnök-helyettes, kulturális, nemzetiörökség- és sportminisztert a visegrádi együttműködésről, valamint az európai folyamatokról is kérdeztük.

– Milyen célokat kíván elérni a Visegrádi Csoport lengyel soros elnöksége alatt a kultúra területén? Hogyan befolyásolja a terveket a koronavírus-járvány?

– A lengyel elnökség programjának mottója a Visegrádi Csoportban: Vissza a helyes útra (Back on track).

2021 tavaszán sor fog kerülni. Erre az alkalomra különleges magyar nyelvű kiadással és számos művészeti eseménnyel készülünk.

– Milyen küldetést szándékozik teljesíteni Lengyelországban a kultúrpolitika területén?

– Megtiszteltetés és nagy felelősség számomra, hogy a lengyel politikai életben már a második ciklusomban foglalkozhatok a kultúrával és az emlékezettel. Ebből a szempontból elmondhatom, hogy folytatni kívánom eddigi tevékenységemet, megerősítve néhány területét. A kultúra az azt létrehozó és azt ápoló intézmények ereje, és az is kell,

lis intézményt sem. A kulturális intézmények és munkahelyek védelme az egyik fő célunk. A kulturális ágazatnak nyújtott támogatások eddigi összértékét hatmilliárd zlotyra (hozzávetőlegesen 475 milliárd forintnak megfelelő összeg – a szerk.) lehet becsülni. Az azonban már most nyilvánvaló, hogy ennek a segítségnek és támogatásnak sokkal mélyebbnek és szisztematikusabbnak kell lennie. További kihívás lesz a nyilvánosság meggyőzése a kulturális intézményekbe való visszatérésre. Úgy gondolom, hogy ez a téma uralja majd a megbeszéléseinket, találkozóinkat és konzultációinkat, leg-

Piotr Glinski a kultúrát a modern gazdaság jelentős ágazatának tekinti, ezért az intézmények és munkahelyek védelmét fontos célnak tartja

Fotó: Arek Markowicz

lyek az európai civilizáció fejlődésének mozgatórugói. A huszadik század különleges időszak volt Európa számára a totalitárius rendszerek és azok tragikus következményei, a háború utáni megosztottság, a válság miatt. Kelet-Közép-Európa mást tapasztalt meg, mint Nyugat-Európa, tragikusabbat. Nem minden történt hasonlóan. Ezért másféleképp figyelünk a fenyegetésekre és azokra másképp reagálunk. Ha ehhez a korabeli trendhez hozzáadjuk a technológiát, amely megváltoztatja a folyamatokat és a világ felfogását, a civilizáció fejlődését a világ más részein és a növekvő kultúrák versenyét, valamint más, előre nehezen megjósolható fenyegetéseket, mint például a koronavírus-járványt, látjuk, hogy olyan fejlesztési stratégiával kell rendelkezni, amely figyelembe veszi ezeket a jelensége-

függetlenül a V4-országok kulturális miniszterei – közvetlenül éves találkozóikon és rendszeres munkakapcsolatuk keretében –, valamint az állami kulturális intézmények folyamatosan együttműködnek és számos kulturális projektet valósítanak meg. Itt érdemes megemlíteni a krakkói Nemzetközi Kulturális Központ példáját, amely a V4-országok kulturális örökségével foglalkozó szakértői munkacsoportot működteti, és olyan oktatási projekteken dolgozik – nyári iskolák formájában –, mint például a V4 Örökség Akadémia. Lengyelország északi részén, Olsztynban évek óta megszervezik a V4-színházak fesztiválját Demoludy – Új Európa címmel. A V4-országok filmes intézményei különféle fesztiválok idején közösen szervezik a Visegrad Cinema Days rendezvényeket, többek közt Kijev-

Ez a program idén tavasszal jött létre, amikor a koronavírus-járvány eljutott Kelet-Közép-Európába, és a kulturális tevékenységek területén soha nem látott mértékű korlátozásokat vezettek be. Akkor már tudtuk, hogy a legfontosabb feladat a művészeti tevékenységek és a kultúrában való részvétel újraindítása, valamint a művészek és a kulturális intézmények támogatása lesz. Ez a kihívás közös és minden V4-országot érint. Már júniusban és júliusban a V4-országok kulturális minisztereivel együtt megvitattuk a segélyezési tevékenységet, többek között a könyvek nullaszázalékos áfakulcsának bevezetését célzó intézkedést, mivel úgy gondoljuk, hogy ez a kulturális ágazat támogatásának egyik eleme, jelen esetben európai szinten. Ezek a tevékenységek folytatódnak. A V4-es lengyel elnökség második fontos eleme a kultúra területén a Visegrádi Csoport megalakulásának harmincadik évfordulójára a megfelelő kulturális környezet megteremtése. Erre az alkalomra a varsói Nemzeti Kulturális Központ különleges programmal készül, és ha a járványhelyzet lehetővé teszi, nagy valószínűséggel 2021 februárjában meghívjuk közös rendezvényekre Lengyelország, Csehország, Szlovákia és Magyarország művészeit Varsóba. További terveink a kulturális intézmények közötti együttműködés dinamikájának fenntartása és ha lehetséges, a legfontosabb események megszervezése. Ha a helyzet megengedi, szeretném meghívni Lengyelországba a V4-ek kulturális minisztereit éves találkozónkra és közös megbeszélésünkre a régió kultúrájának fejlődéséről. Különleges ajánlatom van magyarországi barátaink számára: a lengyel irodalom lesz a díszvendég a Budapesti Irodalmi Fesztivál és Nemzetközi Könyvvásáron, amelyre remélem,

hogy legyen. Ezért prioritás az intézmények megteremtése és megerősítése. Állami támogatással több tucat művészeti intézményt, műzeumot, történelemmel és a kulturális örökség védelmével foglalkozó intézeteket hívtunk életre 2015 óta, többek között először hoztunk létre egy olyan intézményt (a Polonika Intézetet), amely a lengyel kulturális örökség védelmével foglalkozik külföldön. A Kulturális és Nemzeti Örökségügyi Minisztérium majdnem száz múzeumi beruházásban vesz részt, amelyek a jövőben modern lengyel múzeumi hálózatot hoznak létre, beleértve a lengyel nemzeti közösség számára olyan fontos intézményeket, mint a Lengyel Történelmi Múzeum. Egyetlen politikai közösségnek sincs esélye a fejlődésre, a szuverenitásra és a függetlenségre a múlttal való számvetés, a történelmi emlékezet nélkül, és ezen emlékeknek a helyreállítása, üres foltjainak kitöltése a hivatalom egyik abszolút prioritása. Másik célom, hogy a lengyel kultúrába további befektetésekre kerüljön sor. A kulturális költségvetés több mint negyven százalékkal nőtt 2015 óta. A kultúrát egyre inkább a gazdasági fejlődés jelentős tényezőjeként, a modern gazdaság jelentős ágazataként tartják számon. Ezért számos ehhez kapcsolódó eljárást vezetünk be, és jogi környezetet teremtünk a kultúrának mint a gazdaság egyik ágának a fejlesztésére.

- Hogyan áll talpra a lengyelországi kultúra a járvány után?

- Lengyelország azon országok közé tartozik, ahol a korlátozások tavaszi bevezetése után szinte azonnal elindították a kreatív és művészeti közösségeket, az embereket és a kulturális intézményeket támogató eszközöket. Ennek eredményeként Lengyelországban március óta nem zártak be egyetlen kulturá-

alabbis a lengyel elnökség végéig.

- Mía véleménye a baloldali, liberális uniós politikusok társadalmi-kulturális kérdésekben Lengyelország ellen felhozott vádjairól?

- Sajnos ez az arrogancia megnyilvánulása, és példa arra, hogy a baloldali-liberális elitnek egyértelműen problémája van a toleranciával, amit egyébként deklarativan követelnek másoktól. Az Európai Unió - alapító atyáinak szándékai szerint, és ez maradjon is mindig így - szuverén nemzetek közössége, ami azt jelenti, hogy a nemzetek kulturális ügyei, azok az értékek, amelyeket megvalósítanak, az egyes államok kizárólagos hatáskörébe tartoznak. Az európai közösségen belül minden nemzetnek joga van megőrizni saját kulturális jellegzetességeit. Mindannyian ugyanazon civilizáció örökösei és letéteményesei vagyunk, ennek alapjai a kereszténység, a római jog és a görög filozófia. Ebben az általános értelemben, amikor épp a civilizációra való hivatkozásról van szó, az pontosan az Európai Unió értékközössége, és éppen ez a mag az, ami lehetővé teszi számunkra, hogy együtt dolgozzunk az európai emberek jólétéért. De ez nem azt jelenti, hogy az egyes országok kultúráját és társadalmi kapcsolatait a nyugaton éppen uralkodó ideológiai trendeknek megfelelően kell meghatározni.

- Ami az európai szintű kulturális folyamatokat illeti, Kelet-Közép-Európa ugyanabba az irányba halad, mint Nyugat-Európa?

- Évszázadok óta Európa egészének erőssége a hagyomány és a kultúra volt, amely az ókori filozófiai gondolkodás és a keresztény hit értékrendjén alapult. Ezekből a forrásokból származik az emberi jogok, a családi jogok, a társadalmi csoportok és a politikai közösségek jogainak tiszteletben tartása, ame-

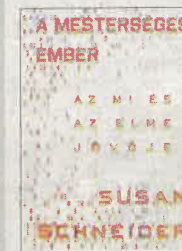
ket. Kelet-Közép-Európa, beleértve Lengyelországot és Magyarországot is, jelentősen hozzájárul Európa további fejlődéséhez. Ez a mi feladatunk, ebben együtt kell működ-nünk, és a visegrádi fórum a hán-gunk erősítését szolgálja.

- Lát-e hosszú távú lehetőségeket az erő egyesítésére, a V4-országok összefogására a kultúra területén?

- Jövő februárban a Visegrádi Csoport fennállásának harmincadik évfordulóját ünnepli. Érdekes, hogy ez a kezdeményezés, bár nem formalizált nemzetközi szervezet, a múltban és most is többször vállalt fel közös érdekeket. Végül is a V4-en belül működik a Nemzetközi Visegrádi Alap, amely támogatja a V4-es országok társadalmi közötti együttműködést, és tágabb összefüggésben a szomszédos országokkal, a keleti partnerség országaival és a Nyugat-Balkánnal is együtt dolgozik. Ettől

ben is. Több éve a kulturális miniszterek égisze alatt a V4-es országok nemzeti könyvtárai és az irodalmat népszerűsítő intézmények (például a Könyvintézet) konferenciákat és szimpóziumokat szerveznek a kulturális örökség digitalizálásával és az olvasás népszerűsítésével kapcsolatban. Az együttműködés regionális és határokon átnyúló dimenzióban is zajlik, például olyan médiaprojekt keretében, mint a Virtuozok V4+ című magyar televíziós műsor. A kultúra és a kulturális örökség gondozása a Visegrádi Csoport minden országában közös elem. Fontos, hogy az egyes kezdeményezések különböző országokból érkeznek, és a V4-partnerek magas elkötelezettséggel állnak ki mellettük. Ezek a kulturális és művészeti tevékenység minden területét érintik. Mindez azt jelzi, hogy a V4-országok társadalmi és alkotó körei együtt kívánnak működni egymással. ■

Hírek

Megjelent a Pallas Athéné Kiadó legújabb kiadványa, Susan Schneider A mesterséges ember című könyve.

A kötet az elme jövőjével foglalkozik, a mesterséges intelligencia (MI) fejlődésével az emberek ugyanis már nem sokáig maradnak a Föld legintelligensebb lényei, e folyamat pedig elkerülhetetlenül új irányokat hoz szellemi képességeink fejlődése terén. A szerző szerint ha nem gondoljuk végig az MI filozófiai következményeit, ha nem vagyunk elég óvatosak, akkor olyan helyzetek állhatnak elő, amelyekben a mesterséges intelligencia nemhogy könnyítene az életünkön, hanem a szenvedésünkhöz vagy akár pusztulásunkhoz is vezethet. (JMZs)

Szeredi Merse Pál művészettörténész vette át a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum – Kassák Múzeum vezetését november 1-jétől.

A leköszönő igazgató, Sasvári Edit az intézmény főmuzeológusaként folytatja munkáját. Igazgatóként Szeredi Merse Pál célja a 2010-ben megkezdett komplex múzeumi program folytatása és bővítése, az intézmény gyűjteményének kortárs szempontú feldolgozásával, digitalizálásával, bemutatásával Kassák életművének ismertségét tervezi tovább növelni. Szeredi Merse Pál a program-sorozatokat, múzeumpedagógiai foglalkozásokat és rendezvények kínálatának bővítésével az érdeklődők újabb köreit igyekszik megszólítani. (JMZs)